

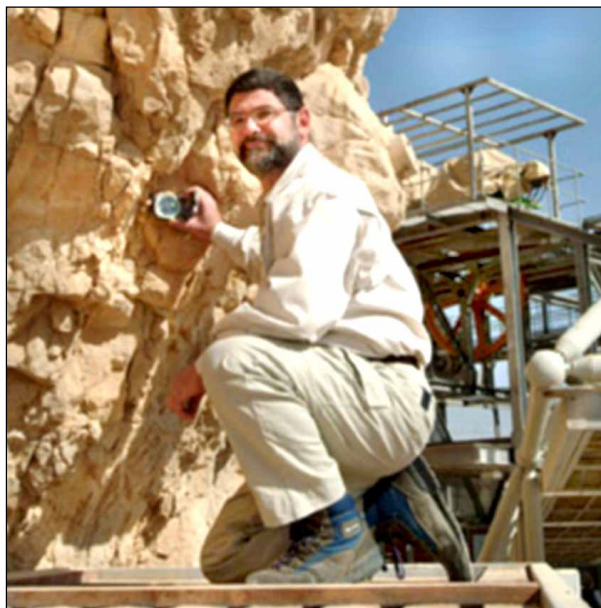

Oameni de știință încearcă să salveze Masada

Situată la peste 200 de metri deasupra nivelului Mării Moarte, Masada este, alături de Ierusalim, obiectivul turistic cel mai des vizitat din Israel. Unități de elită ale armatei israeliene obișnuiesc să organizeze ceremonii speciale pe platoul superior, angajându-se solemn că nu vor permite ca „Masada să cadă din nou”. Totuși, acest lucru s-ar putea întâmpla, dar nu din cauza amenințărilor din partea unor dușmani, ci... ale naturii. În perspectivă, un cutremur, schimbarea climei și gravitația ar putea afecta stabilitatea ruinelor istorice și a muntelui pe care se află ele. O echipă formată din profesori de mecanică și geologie de la Universitatea „Ben Gurion” din Beer Sheva și de la Universitatea Berkeley din California încearcă să găsească soluțiile necesare consolidării sitului. Ei au constatat că Masada se degradează de 2000 de ani și, deși nu este vorba de un pericol iminent, trebuie luate măsuri. De la construirea, în urmă cu două milenii, a palatului lui Irod cel Mare, au avut loc cel puțin cinci cutremure majore, la care s-au adăugat și asprele condiții climatice de deșert. Toate acestea au dus la erodarea muntelui și la prăbușirea stâncilor.

Masada nu este formată dintr-o singură stâncă solidă, ci din straturi de roci sedimentare orizontale, fiind fracturată prin crăpături verticale, provocate

de mișcările tectonice ale scoarței pământului. Structura este vulnerabilă la cutremure. Operațiunile de consolidare au început în 1998, când s-a decis construirea unui teleferic nou. Atunci, pentru prima dată, Serviciul Național de Parcuri a cerut oamenilor de știință să facă o evaluare a stabilității muntelui. Efectuând o analiză de stabilitate tridimensională, Yossi Hatzor, de la Universitatea Beer Sheva, și echipa lui au ajuns la concluzia că unele blocuri de rocă s-ar putea disloca, fie și la un cutremur de slabă intensitate. Hatzor a recomandat fixarea lor cu cabluri, o metodă studiată de el în urmă cu un deceniu, când își pregătea doctoratul la Berkeley. După indicațiile lui, înaintea construirii telefericului, au fost inserate 30 de ancore într-un bloc de stâncă reprezentând partea cea mai vulnerabilă a itinerarului telefericului. Sistemul lui de monitorizare a indicat, pentru prima dată, efectele modificărilor climatice asupra mișcării stâncilor. Hatzor a studiat și stabilitatea palatului lui Irod, situat în partea de nord a muntelui, ajungând la concluzia că un cutremur de 7,1 grade, asemănător cu cel care a avut loc în Sinai, în 1995, ar duce la prăbușirea

unor roci din vârful. În consecință, a recomandat întărirea părții de nord a muntelui, necesitând milioane de dolari. Deocamdată, aceste fonduri nu există, dar, ca un prim pas, în august va fi instalat un nou sistem de monitorizare seismică. Restaurarea palatului (2,2 milioane de dolari) a început prin refacerea frescelor. Ele nu vor mai fi expuse în palat, fiind înlocuite cu copii. Originalele își vor găsi locul într-un muzeu special.

EVA GALAMBOS

● Memorialul Holocaustului din România se va realiza după unul dintre cele cinci proiecte care au câștigat concursul organizat de Ministerul Culturii și Cultelor. La concurs au participat 35 de proiecte. Până la 29 iunie, autorii câștigători trebuie să vină cu machetele, iar pe 9 octombrie va fi anunțat proiectul ales. Memorialul va fi amplasat între străzile Lipsani, Brezoianu, Mihai Vodă și ing. Anghel Saligny. Proiectul câștigător poate propune și reamenajarea spațiului public.

● Sub semnătura lui Claus Stephani, revista „David” a comunității evreiești din Austria publică un amplu interviu cu dr. Emil Nadler (Emil Nicolae), autorul monografiei despre Victor Brauner, apărut la Editura Hasefer în 2004, despre activitatea lui de cercetător și critic de artă. Interviul a apărut cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la moartea lui Brauner. Dr. Nadler a vorbit despre interesul lui față de artiștii evrei moderni care au făcut parte din avangarda română, a prezentat momente ale activității acestora, Brauner aflându-se în centrul preocupărilor lui și datorită faptului că s-a născut în orașul său natal, Piatra Neamț. În ceea ce privește planurile sale de perspectivă, el a arătat că dorește să organizeze, în luna iunie, o mare expoziție documentară despre avangarda românească și vest-europeană și este în curs de a edita un volum, tot la Hasefer, despre legăturile lui Victor Brauner cu lumea literară, mai ales cu poeții ca Gellu Naum și René Char. El ar mai dori ca, în 2010, cu prilejul centenarului pictorului Jacques Herold, artist născut, de asemenea, în Piatra Neamț, care a trăit la Paris și a făcut parte din cercul lui André Breton și Max Ernst, să organizeze o comemorare a acestuia.

● 30% dintre francezii consideră că au sentimente rasiste - s-a arătat într-un recent raport prezentat guvernului, determinând o mai mare preocupare că rasismul devine un fenomen acceptabil din punct de vedere social. Cifra indică o creștere de 5% față de anul trecut, potrivit unui sondaj anual cu privire la atitudinea francezilor față de rasism, comandat de Consiliul Consultativ cu privire la Drepturile Omului. Sondajul are o importanță deosebită în condițiile desfășurării incidentelor violente din această toamnă, dintre poliție și tinerii musulmani din familiile de imigranți, din suburbiile Parisului și din alte orașe franceze, precum și ale răpirii și asasinării brutale a unui tânăr evreu la Paris, în ianuarie.

● Potrivit unui studiu recent publicat în volumul „Germani, evrei, genocid: Holocaustul ca istorie și actualitate”, în timpul celui de-al doilea război mondial, naștii plănuiau să-i extermină pe evreii din Palestina aflată sub mandat britanic. În 1942, a fost creată o echipă a morții și trimisă la Atena. Aceasta aștepta ordinul de a se alătura armatei africane a lui Rommel ca să atace comunitatea evreiască din Palestina. „Grupul trebuia să realizeze Holocaustul în Palestina, cu ajutorul unor arabi, angajați la fața locului”, a arătat Klaus Michael Mallman, directorul Centrului de Cercetări ale problemelor nazismului de la Ludwisburg, și istoricul Martin Cueppers, din Berlin. Deoarece Germania n-a mai ajuns în Palestina, planurile nu au fost puse în aplicare.

● Fundația „Soah” a lui Steven Spielberg va realiza, cu ajutorul unor fonduri oferite de milionarul evreu Victor Pinciuk, din Ucraina, ginerele fostului președinte Leonid Kucima, un documentar de 70 de minute despre Holocaustul ucrainean și despre tragedia de la Babii Yar (în apropiere de Kiev), locul unde, în septembrie 1941, au fost asinați 33.000 de evrei. Cea mai mare parte a filmului se va baza pe materiale din arhiva video, realizate de Fundație, respectiv cele 3.200 de interviuri făcute cu supraviețuitorii ucraineni ai Holocaustului. (E.G.)

Un Amos Oz mai puțin cunoscut

Amos Oz este un scriitor cunoscut în Israel, în România, în lume. S-a născut în 1939, la Ierusalim, într-o familie de emigranți din Polonia și Rusia. La vârsta de 15 ani s-a hotărât să locuiască într-un kibuz (Hulda), iar la 20 de ani era deja scriitor, publicând în reviste literare. A studiat la Universitatea din Ierusalim, apoi a revenit în kibuz. Și-a continuat cariera, cărțile sale fiind traduse în 30 de țări. Cele mai cunoscute titluri sunt: *Soțul meu Michael*, *Să nu pronunți: noapte*, *Cutia neagră*, traduse în România în anii '90, apoi *Să cunoști o femeie*, la Polirom ș.a. Romanul *Pantera din subterane*, apărut la Editura Univers, în 2003, este mai puțin cunoscut și are o notă aparte. Acțiunea începe în anul proclamării Independenței Israelului. Stilul cărții este ironic, retrospectiv, autorul având forța de a ne introduce rapid în atmosfera cărții cu mijloace „economice”. Curioasă este relația dintre copil (viitorul autor) și tatăl său, mobilizat în lupta de câștigare a Independenței. Copilul înțelege într-un mod propriu această luptă. Este generația celor care aveau să construiască noul stat. Originalitatea cărții este un rezultat surprinzător al talentului de a păstra permanent un paralelism perfect între două generații: adulții din 1947-1948 și copiii aceluiași an, copii în pragul adolescenței, fiecare dintre ele asumându-și istoricul rol de a crea ceea ce minune - un stat al evreilor după două milenii de Diaspora. Este cea mai frumoasă proză a lui Amos Oz dedicată unor făuritori „necunoscuți” ai Țării Vechi-Noi: „La mai puțin de un an după aceea vară, englezii au plecat. Fusese creat statul evreiesc. În noaptea în care a fost creat, a fost atacat din toate părțile și invadat de armatele arabe, însă a luptat și a învins și de atunci a tot luptat și a învins”. Când se va încheia lupta?

BORIS MARIAN

Fișă biografică VSEVOLOD MEYERHOLD

V. Meyerhold (1874-1940) a fost unul dintre cei mai îndrăzneți și talentați regizori teatrali ai secolului XX. S-a născut la Penza, vechi oraș rusesc, în 1874. Tatăl său, Emil Feodorovici Meyerhold - evreu trecut la protestantism -, era fabricant de băuturi spirtoase, având o familie cu cinci copii și alți copii nelegitimi cu diverse amante. Pe viitorul regizor l-a botezat cu numele Karl Theodor Kasimir. Purtătorul avea să renunțe la ele pentru numele rusesc Vsevolod. Meyerhold i-a avut drept dascăli în teatru pe Nemirovici-Dancenko și pe K. Stanislavski, nume de rezonanță internațională. Avea un profil semit, după concepția „anti”, vocea insuficient de puternică și s-a hotărât să fie regizor, înființând „Teatrul Noii Drame”. Preferă simbolismul, părsind clasicismul dascălilor, alege piese de Ibsen, Maeterlink, Hauptmann, impunând în jocul actorilor recursul la pantomimă. Nu este acceptat, se mută la Tbilisi (Tiflis), în Gruzia. Revine la St. Petersburg, chemat de celebra actriță Vera Komissarjevskaja, unde pune în scenă o piesă de Al. Blok (*Harababura*), apoi altele de Oscar Wilde, Kunt Hamsun și chiar opere de Wagner. Începe să studieze teatrul japonez „NO”, comedia dell'arte, teatrul spaniol. Este invitat de balerina Ida Rubinstein la Paris, i se oferă regia unui film după Oscar Wilde (*Portretul lui Dorian Grey*). Revoluția din februarie 1917 și apoi cea bolșevică, din octombrie, îl apropie de alte preocupări, din păcate, în detrimentul artei. Este o victimă „benevolă”, ca și Maiakovski, cu care colaborează, pune în scenă *Misteria-Buf*. Bolnav de TBC, pleacă în Crimeea, unde este arestat și riscă împușcarea de către alb-gardiști. Renumele îl salvează și revine în centrul vieții teatrale. Este unul dintre promotorii „proletcultismului”, crede în biomecanică. Mereu inventiv și neliniștit, trezește când ură, când admirație. După căsătoria cu Olga Munt, își alege pe cea care va fi ucisă bestial în 1939 de „necunoscuți” (NKVD-ul știa, probabil) imediat după arestarea lui Meyerhold. Este vorba de fosta soție a lui Serghei Esenin, Zinaida Reich. Un prieten apropiat i-a fost Șostakovici. Pune în scenă numeroase piese, face un turneu în Germania. Are șansa să rămână în Occident, ofertele fiind de luat în seamă. Refuză, însă, și revine, iar din 1936 soarta sa se conturează. A. Jdanov îl atacă în „Pravda” pentru „abateri” politice, Kaganovici îl calomniază în fața lui Stalin. Stanislavski încearcă să-l salveze, dar este arestat în 20 iunie 1939. Acuzat de troțkism, spionaj etc., bătut la tâmpi, torturat, pus să se „autodenuțе”, el trimite „o reclamație tovarășului Molotov”. La 2 februarie 1940 este executat, în beciul închisorii Liubianka. (B. MEHR)

● 1 mai 1895 - s-a născut, la Milișăuți-Suceava, scriitorul, publicistul, cronicarul teatral și literar URY BENADOR. Este autorul unor apreciate romane: *Apassionata* (1934), *Ghetto veac XX* (1934), *Subiect banal* (1935), *Final grotesc* (1940), *Beethoven omul* (1964), *Gablonz - magazin universal* (1973) și altele. A fost o perioadă secretar al Teatrului Evreiesc de Stat.

● 1 mai 1921 - s-a născut, la București, scriitorul și publicistul VLADIMIR COLIN. S-a impus ca autor de literatură fantastică. Opera sa a fost tradusă în numeroase limbi.

● 6 mai 1856 - s-a născut, la Freiberg, savantul SIGMUND FREUD, autorul unor lucrări fundamentale în domeniul psihologiei, psihoterapiei și hipnozei. S. Freud a elaborat într-o formă încheagată concepția sa psihanalitică, inaugurând un sistem de tratament pe baze psihanalitice. A murit în 1939.

● 6 mai a.c. - 35 de ani de la moartea actriței HELENE WEIGEL, soția scriitorului Bertolt Brecht, împreună cu care a înființat celebrul teatru „Berliner Ensemble”.

● 7 mai 1931 - s-a născut, la Iași, poetul ȘTEFAN IUREȘ. A publicat numeroase volume de poezii, dintre care menționăm: *Poema citadină*, *Numai un flaut*, *Măhnitul meu centaur*. A scris și literatură pentru copii: *A voastră e lumea*, *Ocheșel și Bălăioara*.

● 12 mai 1886 - s-a stins din viață, la Londra, la 89 de ani, marea actriță de teatru și film ELISABETH BERGNER. În timpul nazismului, a fost nevoită să părăsească Germania, stabilindu-se la Hollywood. A debutat pe scenă în 1919 cu o strălucită interpretare a Ofeliei din „Hamlet”. Din 1923, începe să apară în filme (*Fraulein Else*, *Ecaterina cea Mare*, *Cum vă place*).

ANIVERSĂRILE ȘI COMEMORĂRIILE LUNII MAI

● 12 mai 1921 - s-a născut, la București, electroenergeticianul ARIE A. ARIE. Autor și coautor al unor importante tratate în domeniul producerii și transportului energiei electrice.

● 13 mai 1916 - a trecut în neființă, la New York, clasicul literaturii idiş, ȘALOM ALEHEM (Șalom Rabinovici), născut în Ucraina. Dintre creațiile nemuritoare ale marelui umorist amintim romanele: *Ștempeniu*, *Natașa*, *Expedito necunoscut*, *Menahem Mendel*, *Stele rătăcitoare*, *Gluma afurisită*, *De la bălci*.

● 15 mai 1900 - s-a născut, la București, neurologul ARTHUR KREINDLER. În 1926 a obținut titlul de doctor cu teza „Tonusul vegetativ și probele sale farmacologice”. A fost colaborator apropiat al prof. Gh. Marinescu. A fost membru titular al Academiei Române, fiind și directorul Institutului de Neurologie. A murit în 1988.

● 16 mai 1931 - s-a născut istoricul LYA BENJAMIN, specialistă în istoria evreilor din România. Din 1985, lucrează la Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România. Dintre numeroasele lucrări publicate, amintim: *Legislația anti-evreiască 1940-1944*, *Prigoană și rezistență în istoria evreilor din România 1940-1944*, *Evreii din România în texte istoriografice*. A făcut parte din Comisia Internațională pentru Studiul Holocaustului în România.

● 16 mai 1928 - s-a născut, la Cernăuți, graficianul BURSCHI GRUDER. În 1935, familia sa s-a stabilit la București. A debutat în 1946, fiind apoi colaborator permanent al publicațiilor pentru copii. Unele din lucrările sale au fost reproduse de reviste din străinătate. De asemenea, a ilustrat peste 100 de cărți apărute la prestigioase edituri bucureștene: „Ion Creangă”, „Tineretului”, „Științifică”, „Coresi”, „Hasefer”. A participat la expoziții și saloane de artă grafică.

● 21 mai 1932 - s-a născut, la București, istoricul și criticul literar HENRI ZALIS. Este autorul unor studii ca *Romantismul românesc*, *Aspecte și structuri neoromantice*, *Sub semnul realului*, *Scriitori pelerini* și altele. A publicat, de asemenea, o monografie dedicată lui Tudor Vianu.

● 22 mai a.c. - 50 de ani de la moartea scriitorului și publicistului ION CĂLUGĂRU. Este autorul ciclului de romane autobiografice *Copilăria unui netrebnic*, *Trustul*, *Lumina primăverii*.

● 27 mai a.c. - 90 de ani de la nașterea (1916, Budapesta) lui TEDDY KOLLEK, fost primar al Ierusalimului, figură emblematică a vieții publice israeliene.

SIEGFRIED WOLF